

Rozborová činnosť a spôsob jej vykonávania v rámci informačnej sústavy

E. ČERVEŇOVÁ

Veda a technika má pomáhať zabezpečovať čo najvyššiu efektívnosť nášho hospodárstva. Robí to výskumom nových pracovných metód, zavádzaním hospodárnejších a lepších výrobných zariadení, novou technológiou výroby atď.

Metódou merania pokroku je zrovnávanie vlastného riešenia s najlepším podobným vyriešením vo svete. Náročnosť vedeckej, technickej, ekonomickej a všetkej riadiacej činnosti vyžaduje sústavný a plynulý tok informácií.

Aby sme mohli správne rozhodovať a riešiť príslušné úlohy musíme predovšetkým poznať otázku, ktorá je predmetom rozhodovania alebo riešenia úlohy, ďalej posúdiť stav celej problematiky, ktorá s touto otázkou súvisí a až na základe uváženia a posúdenia môžeme urobiť správny záver. To znamená, že v prvom rade musíme sledovať a zhromaždiť dokumentačný materiál o danej problematike — urobiť prieskum, potom nazhromaždený materiál zhodnotiť a nakoniec vypracovať záver. Tejto činnosti hovoríme rozborová.

Hlavným účelom rozborovej činnosti je zabezpečiť informácie predovšetkým vedúcim a výskumným pracovníkom. Vedúci pracovníci z nedostatku času alebo z neznalosti problematiky musia byť dobre informovaní, aby mohli správne rozhodovať, najmä v dôležitých otázkach. Výskumným pracovníkom môžu hodnotné informácie skrátiť dobu riešenia výskumných úloh až o jednu tretinu, ak ide o vývoj ešte viac. Ďalej dobré informácie zamedzia opakovaniu výskumu, znižujú celkový náklad na osvojenie novej techniky, môžu z hospodárniť výrobu jej väčšou racionalizáciou, skvalitniť nákup devízových materiálov, najmä strojov (kúpiť ten najlepší) atď. Aby sme týmto požiadavkám vyhovelí, musíme mať optimálne množstvo informácií (tak nedostatok ako aj záplava informácií je na škodu), informácie musia byť objektívne, presné, podrobné ak ide o parametre, účelné, včasné a čo najúplnejšie.

Pri rozborovej činnosti rozoznávame tri pracovné etapy. Prvá etapa je prípravné štádium, kde si stanovíme presný plán, druhé štádium pozostáva z vlastnej rozborovej činnosti, t. j. zo zhmutia a výberu informácií, ďalej z kvantitatívneho a kvalitatívneho vyhodnotenia údajov a ich spracovania, konečné štádium je záverečné, v ktorom sa zhrnú výsledky rozborovej činnosti. Rozbor teda spočíva vo vyhodnotení údajov a na základe tohto vyhodnotenia a posúdenia sa navrhne koncepcia riešenia úlohy alebo riešenia problému. Pri rozbere sa hodnotia tak jednotlivé údaje ako aj celé súhrny, prípadne ich

vzťahy, a to z rôznych hľadísk. Na základe zisteného stavu a jeho vyhodnotenia sa potom robia príslušné závery. Výsledky rozborov sa predkladajú vo forme štúdijne-výskumných zpráv, prehľadových zpráv, technicko-ekonomických rozborov, situačných zpráv, porovnávacích tabuliek, diagramov atď. Tu musí platiť zásada stručnosti, prehľadnosti a účelnosti. Rozborové zprávy nemajú obsahovať žiadne zbytočné a okrašľovacie slová. Celá problematika musí byť krátko, prehľadne a výstižne vyjadrená. Pri vypracovávaní rozborovej zprávy musíme mať na zreteli, že ju budú čítať a študovať predovšetkým vedúci pracovníci, ktorí nemajú čas na čítanie dlhých zpráv, v ktorých bývajú často nepodstatné a zbytočné veci. Aj keď má byť rozborová zpráva stručná, nesmie v nej chýbať nič závažné a musí mať určitú formu a zachovať základné pravidlá. Taká rozborová zpráva má byť členená asi takto:

a) *Titulný list*, na ktorom má byť uvedený útvar VTEI, názov zprávy, meno autora atď.

b) *Obsah*

c) *Úvod* v ktorom by bol osvetlený dôvod rozboru

d) *Vlastná zpráva* — rozbor

e) *Záver*, ktorý nemá obsahovať len rekapituláciu hlavnej state, ale aj vlastné názory autora, celkové zhodnotenie, predpokladaný vývoj a návrh na riešenie príslušnej úlohy alebo príslušného problému

f) *Zoznam literatúry* použitej v zpráve.

Rozborovú činnosť delíme podľa rôznych hľadísk. Delíme ju podľa periodicity, z hľadiska účelu, formy, obsahu atď. Tak z hľadiska periodicity poznáme rozborovú činnosť priebežnú a jednorázovú. Priebežná rozborová činnosť sa robí v pravidelných časových odstupoch. Bývajú to napr. výročné, polročné alebo štvrťročné prehľady, periodické technicko-hospodárske zpravodaje, vydávané obyčajne mesačne, dvojmesačne alebo štvrťročne, ďalej porovnávacie tabuľky, permanentné technicko-ekonomické rozborové zprávy.

Jednorázové rozborové zprávy sú vypracovávané vždy pre nejakú úlohu alebo účel, kde je tematika užšie zameraná. Žiadajú ich často vedúci pracovníci na orientáciu a prehľad, či celkovo na stav vedy alebo techniky vo svete, alebo ich zaujímajú určité problémy, ako napr. stav zahraničných trhov, schopnosť konkurencie našich výrobcov na zahraničných trhoch, alebo efektívnosť výroby a výskumu, zvláštnosti hospodárstva v jednotlivých štátoch atď. Často sa žiadajú informácie pre zahraničné cesty, situačné technicko-ekonomické zprávy a výhľadové štúdie. Vedeckí a všetci výskumní pracovníci potrebujú jednorázový prieskum na začiatku riešenia úlohy, aby sa získala predstava o stave riešenia problematiky v celom svete. Rozborové zprávy takéhoto druhu bývajú už predom plánované.

Poznáme aj „rýchle“ informácie, ktoré sú samozrejme nie predom naplánované. Žiadajú ich obyčajne vedúci pracovníci v dôležitých a naliehavých otázkach, o ktorých treba rýchle rozhodnúť.

Najvyššou formou rozborovej činnosti je štúdijne-výskumná zpráva. Výskumné ústavy totiž niektoré problémy neriešia nákladnou formou experimentálneho výskumu, ale z dôvodov úspory času a finančných nákladov, formou tohto štúdijne-technicko-ekonomického rozboru. Takýto rozbor sa vo forme štúdijnej výskumnej zprávy stáva vlastným riešením úlohy. Štúdijne-výskumná zpráva musí prejsť aj oponovacím konaním. Obsahuje vlastný

názor autora a udáva koncepciu a smer, ktorým sa má výskum alebo vývoj ďalej zamerať, prípadne ak ide o výrobu odporúča priamo určitý typ alebo výrobok, ktorý sa má vyrábať.

Aby rozborová činnosť dosiahla čo najvyššie účinky musíme dbať na zásadu komplexného spracovania informácií, na časovosť, úplnosť, objektívnosť údajov, na ich prehľadné spracovanie pri dodržiavaní určitej formy a úpravy. Nesmieme zabúdať na diferencovanosť rozborov podľa účelu a podľa spotrebiteľov.

Predpokladom pre konkrétne využitie rozborovej činnosti, hlavne rozborových zprávy, je v prvom rade kvalita zprávy, potom aktuálnosť, adresnosť a príznačnosť. Ďalším dôležitým činiteľom je dostatočné rozšírenie ich obsahu. Veď konečným cieľom práce vo VTEI je pohotovo a spoľahlivo sprístupniť spotrebiteľovi potrebné informácie.

S ú h r n

Rozborová činnosť zabezpečuje informácie najmä vedúcim a výskumným pracovníkom pri rozhodovaní v dôležitých otázkach a pri riešení výskumných úloh. Pri rozbere treba sledovať a zhromaždiť dokumentačný materiál, tento zhodnotiť a na základe tohto zhodnotenia vypracovať záver, ktorý má obsahovať koncepciu riešenia úlohy.

Анализ и способ его выполнения в рамке информационной системы

Выводы

Анализ обеспечивает информации особенно заведующим и исследовательским работникам для решения важных вопросов и исследовательских задач. При анализе нужно следить за документационным материалом, собирать и оценивать его, и на основании этой оценки выработать заключение, которое должно содержать концепцию решенной задачи.

Analysentätigkeit und Methode der Ausführung im Rahmen des Informationssystems

Zusammenfassung

Durch die Analysentätigkeit werden die Informationen, besonders für die leitenden Arbeiter und Forscher bei der Entscheidung in wichtigen Fragen und bei der Entscheidung in wichtigen Fragen und bei der Lösung von Forschungsaufgaben gesichert. Bei der Analyse soll man das Dokumentationsmaterial sammeln und verfolgen, dieses auswerten und auf Grund dieser Auswertung wird die Schlussfolgerung gemacht, die eine Konzeption der Aufgabenlösung enthalten soll.